

ENVIRONMENT – GENERAL LEGAL STEPS

WHAT RIGHTS DO CITIZENS HAVE?

Citizens have a right to access information from the competent authorities related to the environmental situation and have legally granted power to affect the situation!

Civil rights

WHAT RIGHTS THE CITIZENS AND CIVIL SOCIETY SHOULD SEEK TO EXERCISE

- **Public access** – interested public may submit in writing: comments, information, analyzes or opinions that it considers relevant.
- **Public hearing** – provides the appropriate forum for all interested parties to orally present their comments and proposals.
- **Referendum** – direct and secret decisions of citizens registered voters, mostly at the local level.
- **Citizens' gathering** – examining and defining the comments, suggestions and initiatives within local communities that can be made through the authority of the local community to the relevant institutions.
- **Civic Initiative** – proposes the adoption, amendment acts or other issues that are the responsibility of local government, and the number of signatures, the process of considering and deciding on the citizens' initiative is determined by municipal statutes.
- **Arranging** – planned and organized actions that use a variety of instruments (public actions, petitions, advertising and information campaigns, etc.).
- **Lobbying** – influence on decision-makers with a view to changes in regulations and / or practice in the application of rules
- **Direct pressures** – collecting signatures, sending petitions, complaints, organizing protests and public gatherings, etc.

1 ACCESSING INFORMATION

Request for information

TOOL HOW TO ACCESS IMPORTANT PIECES OF INFORMATION

The request for access to information is a document by which a natural or legal person is entitled to access to information guaranteed by law. Every person has a right to access information from a public authority who controls the required information.

The main structure of the request are information about the physical or legal person who is asking for the data, name of the

institution from which the data is sought, concrete description of the requested data, date, signature and stamp.

When the competent authority fails to provide the requested information within the legally prescribed deadlines we are talking about **silence of administration** and the person has the right to appeal to the competent authority.

2 PARTICIPATION

EIA and environmental permits

TOOLS HOW TO AFFECT LARGE SCALE DECISION-MAKING PROCESSES

One of the most important activities that require **public participation** in decision-making is the process of **environment impact assessment (EIA)**, and procedures under issuance of **ecological or environmental permits**.

Environmental impact assessment is developed on the basis of a professional background document called the **environmental impact assessment study**.

The environmental impact assessment includes identification, description and evaluation of direct and indirect impact of the project or activity on environment. It includes all the necessary information, documents, explanations and descriptions in written and graphic form, the draft of the impact assessment and environmental protection measures in relation to the project and, if necessary, environmental monitoring program.

This evaluation should cover the following areas:

- people, flora and fauna;
- soil, water, air, climate and space;
- material assets and cultural heritage,
- interactions between the above mentioned factors

Implementing the regulations of environmental impact assessment is mandatory for plants and installations or significant modifications of future plants and existing plants and of plants selected by the competent Ministry. The competent Ministry carries out the procedure of environmental impact assessment.

Environmental permitting procedure has also phases open for public participation. Interested public is informed of the modalities that are available to them in terms of the decision on the specific environmental permit in the permit itself. Across the country, the decision on granting of the ecological / environmental permit contains the instructions for **legal remedy**.

In case of failure at the national forum (exhaustion of remedies) there is possibility of addressing international forums.

3 LEGAL REMEDY TOOLS

Criminal charge

HOW TO ACCESS JUSTICE

Citizens have the right to file a criminal charge against polluters because of the following criminal acts: Environmental pollution, Environmental degradation, Pollution by waste and Pollution by noise.

Civil law for compensation

WHEN YOUR RIGHTS ARE VIOLATED

Citizens have the right to compensation by filing a complaint to the competent court if their rights are violated, ie. because of reduced life activities as consequences of pollution.

OKOLIŠ – OPŠTI PRAVNI KORACI KOJA PRAVA IMAJU GRAĐANI?

Građani imaju pravo na informacije od nadležnih organa a koje se tiču zaštite okoliša i svih informacija u vezi s tim imaju pravo da promijene trenutnu situaciju!

Građanska prava

KOJA PRAVA GRAĐANIMA I DRUŠTVU STOJE NA RASPOLAGANJU

Građani, odnosno, organizacije civilnog društva se moraju truditi da koriste prava i mogućnosti koje im stoje na raspolaganju:

- **Javni uvid** – zainteresovana javnost u pisanoj formi može podnijeti primjedbe, informacije, analize ili mišljenja koja smatra relevantnim.
- **Javnu raspravu** – osigurava odgovarajući forum za sve zainteresovane strane da usmeno izlože svoje primjedbe i prijedloge.
- **Referendum** – neposredno i tajno odlučivanje građana upisanih u birački spisak, uglavnom na lokalnom nivou.
- **Zbor građana** – razmatranje i definisanje primjedbi, prijedloga i inicijativa u okviru mjesnih zajednica koji se upućuju posredstvom organa mjesne zajednice prema nadležnim institucijama.
- **Građansku inicijativu** – predlaže se donošenje, izmjena akata ili drugih pitanja koja su u nadležnosti lokalne samouprave, a broj potpisa građana, postupak razmatranja i odlučivanja o građanskoj inicijativi se određuje statutima opština.
- **Zagovaranje** – planirane i organizovane akcije koje se koriste različitim instrumentima (javne akcije, peticije, reklamne i informativne kampanje i dr.)
- **Lobiranje** – utiče se na donosiocice odluka s ciljem promjene zakonskih propisa i/ili prakse u primjeni propisa
- **Direktni pritisci** – prikupljanje potpisa, slanje peticija, pritužbi, organizovanje protesta i javnih okupljanja i dr.)

od javnih vlasti koja kontroliše informacije koje osoba želi znati. Glavni elementi zahtjeva su: informacije o fizičkoj ili pravnoj osobi koja traži podatke, naziv organa od kojeg se traže podaci, koje konkretne podatke osoba želi znati, datum, potpis i pečat.

Kad nadležno tijelo ne dostavi tražene podatke u zakonom propisanim rokovima govorimo o **šutnji administracije**, a osoba ima pravo žalbe nadležnom tijelu.

UČEŠĆE

Procjena uticaja na okoliš i okolinske dozvole

ALATI ZA UTJECAJ U PROCESIMA DONOŠENJA VAŽNIH ODLUKA

Studija o utjecaju zahvata na okoliš (SUO) je stručna podloga na temelju koje se provodi procjena utjecaja zahvata na okoliš.

Ona obuhvaća sve potrebne podatke, dokumentaciju, obrazloženja i opise u tekstualnom i grafičkom obliku, prijedlog ocjene prihvatljivosti zahvata i mjere zaštite okoliša u odnosu na zahvat te, po potrebi, program praćenja stanja okoliša. Procjena uticaja na okoliš obuhvata identifikaciju, opis, procjenu, direktan i indirektan uticaj projekta ili aktivnosti na:

- ljude, biljni i životinjski svijet;
- zemljište, vodu, zrak, klimu i prostor;
- materijalna dobra i kulturno naslijeđe,
- međudjelovanje navedenih faktora.

Provedbenim propisom utvrdit će se pogoni i postojenja ili znatne izmjene postojećih pogona i postojenja za koje je obavezna procjena uticaja na okoliš, te pogoni i postojenja ili znatne izmjene postojećih pogona i postojenja za koje će nadležno ministarstvo odlučiti da li je potrebna procjena uticaja na okoliš. Nadležno ministarstvo provodi postupak procjene uticaja na okoliš.

Zainteresirana javnost se obavještava o modalitetima koja im stoje na raspolaganju u smislu specifične odluke u samom rješenju. Širom zemlje, rješenje o izdavanju ekološke dozvole/ sadrži upute o pravnom lijeku.

U slučaju iscrpljivanja pravnih lijekova na nacionalnom osno- vu postoji mogućnost obraćanja međunarodnim forumima.

PRAVNI LIJEKOVI

Krivična prijava

KAKO PRISTUPITI PRAVOSUĐU

Građani imaju pravo podnijeti krivičnu prijavu protiv zagađivača zbog sljedećih krivičnih djela: zagađenje okoliša, ugrožavanje okoliša napravama, ugrožavanje okoliša otpadom i ugrožavanje okoliša bukom.

Građansko tužba za naknadu štete

KADA SU VAŠA PRAVA POVRIJEĐENA

Građani imaju pravo na naknadu štete podnošenjem tužbe nadležnom sudu, ukoliko su njihova prava povrijeđena, tj. ukoliko je došlo do smanjenja životnih aktivnosti kao posljedice zagađenja okoliša.

1 PRISTUP INFORMACIJAMA

Zahtjev za pristup informacijama

ALATI ZA PRISTUP BITNIM INFORMACIJAMA

Zahtjev za pristup informacijama je dokument na osnovu kojeg fizička ili pravna osoba ima pravo pristupa informacijama zagarantovanih zakonom. Svaka osoba ima pravo na informacije